

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 0023-590

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XCIV

Nr 2

WARSZAWA 1988

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

ROCZNIK XCIV
1987

2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA – POZNAŃ 1988

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz (sekretarz), Witold Biegański, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Stanisław Gierszewski, Aleksander Gieysztor, Tadeusz Jędruszcak (przewodniczący), Irena Koberdowa, Czesław Madajczyk, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (redaktor), Edward Potkowski, Emanuel Rostworowski, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck (zastępca redaktora), Andrzej Skrzypek (zastępca redaktora), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef R. Szaflik, Tomasz Szarota, Jerzy Topolski, Lech Trzeciakowski, Witold Tyloch, Jan Wimmer, Aleksandra Witkowska, Marian Wojciechowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31-02-61

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — ODDZIAŁ W POZNANIU
Nakład 3217+133 egzemplarzy. Arkuszy wyd. 30,75. Arkuszy druk. 21,25.
Papier druk. sat. kl. V, 70 g. Oddano do składania w czerwcu 1987 r.
Podpisano do druku i druk ukończono w kwietniu 1988 r. Zam. nr 311/228.
Z-12/7. Cena zł 220,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. A. MICKIEWICZA W POZNANIU

СОДЕРЖАНИЕ

Яцек Банашкевич — Цветные гротики Визиготов Евридика	3
Мария Радожиска-Паолетти — Начало культа святого Михаила среди Лонгобардов	17
Тадеуш Василевски — Происхождение Эмнильды, третьей супруги Болеслава Храброго а генезис польской власти в Морави	29
Томаш Шарота — Замечания вокруг понятия „дер дойче Михель”	49
Тадеуш Вольша — Общество народного просвещения (1899 - 1905)	71
Зофия Закс — „Свободна Франция” и Польша в 1943 - 1944 гг.	97
Зыгмунт Возьничка — Конгрес интеллектуалистов в защиту мира во Вроцлави в 1948 г.	131

*

Яцек Собчак — К вопросу о правовом положении татарского населения в Великом Литовском Княжестве	159
Пётр Боравски, Витолд Сенкевич — В ответи Яцкови Собчакови	173
Анджей Карпински — Историки о проблеме социального маргинеса в Польше XVI - XVII века	177
Славомир Гавляс — Заря европейских народов	189
Анджей Липски — Минувше в литературе и искустве XVI века	197

TABLE DES MATIÈRES

Jacek Banaszkiwicz — Les lances colorées des Wisigoths d'Euric	3
Maria Radożycka-Paoletti — Les débuts du culte de saint Michel parmi les Lombards	17
Tomasz Wasilewski — L'origine d'Emnilda, troisième épouse de Boleslas le Preux, et la genèse de la domination polonaise sur les Moraves	29
Tomasz Szarota — Autour de la genèse de la définition „der deutsche Mi- chel”	49
Tadeusz Wolsza — La Société de l'Education nationale (1899-1905)	71
Zofia Zaks — „France libre” et la Pologne en 1943-1944 (octobre 1943 — — juillet 1944)	97
Zygmunt Woźniczka — Le Congrès des Intellectuels pour la Paix à Wro- claw	131

REVUES — POLÉMIQUES — PROPOSITIONS

Jacek Sobczak — Au sujet de la situation juridique de la population ta- tare du Grand-Duché de Lituanie	159
Piotr Borawski, Witold Sienkiewicz — Réponse à Jacek Sobczak	173

CRITIQUES ET COMPTES RENDUS

Andrzej Karpiński — Les historiens face aux rebus de la société dans la Pologne des XVI-XVIII ^e s.	177
Sławomir Gawlas — L'aube des peuples européens	189
Andrzej Lipski — Le passé dans l'art et la littérature du XVI ^e s.	197
Comptes rendus	203
Chronique	307
In memoriam	321

SPIS TREŚCI

Jacek Banaszkiewicz — Kolorowe włócznie Wizygotów Euryka (Hydatius c. 243)	3
Maria Radożycka-Paoletti — Początki kultu św. Michała wśród Longobardów	17
Tadeusz Wasilewski — Pochodzenie Emnildy, trzeciej żony Bolesława Chrobrego a geneza polskiego wladztwa nad Morawami	29
Tomasz Szarota — Wokół genezy określenia „der deutsche Michel”	49
Tadeusz Wolsza — Towarzystwo Oświaty Narodowej (1899-1905)	71
Zofia Zaks — „Wolna Francja” i Polska w latach 1943-1944 (październik 1943 — lipiec 1944)	97
Zygmunt Woźniczka — Wrocławski Kongres Intelktualistów w Obronie Pokoju	131

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Jacek Sobczak — W sprawie położenia prawnego ludności tatarskiej w Wielkim Księstwie Litewskim	159
Piotr Borawski, Witold Sienkiewicz — W odpowiedzi Jackowi Sobczakowi	173

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Andrzej Karpiński — Historycy wobec marginesu społecznego w Polsce XVI - XVIII wieku	177
Sławomir Gawlas — Świt narodów europejskich	189
Andrzej Lipski — Przeszłość w sztuce i literaturze XVI wieku	197

*

J. Banaszkiewicz, Podanie o Piaście i Popielu — Jerzy Strzelczyk	203
The English Rising of 1381, ed. R. H. Hilton, T. H. Aston — Paweł T. Dobrowolski	208
W. F. Andriejew, Nowgorodskij czastnyj akt XII - XIV w. — Krzysztof Skupieński	211
H. Zaremska, Niegodne rzemiosło. Kat w społeczeństwie Polski XIV - XVI w. — Marcin Kamler	215

K. Dopierała, Stosunki dyplomatyczne Polski z Turcją za Stefana Batorego — Zygmunt Abrahamowicz	220
Spółeczeństwo staropolskie. Studia i szkice t. IV, pod red. A. Izydorczyk i A. Wyczańskiego — Andrzej Karpiński	225
K. Mrozowska, Funkcjonowanie systemu szkolnego Komisji Edukacji Narodowej na terenie Korony w latach 1783-1793 — Jacek Sobczak	231
Historical Dictionary of the French Revolution 1789-1799, ed. S. F. Scott i B. Rothaus — Monika Senkowska-Gluck	235
M. Łukasiewicz, Armia księcia Józefa 1813 — Leon A. Sułek, Andrzej Kuna	238
S. A. Blejwas, Realism in Polish Politics: Warsaw Positivism and National Survival in Nineteenth Century Poland — Andrzej Szwarz	248
B. Konarska, Polskie drogi emigracyjne. Emigranci polscy na studiach we Francji w latach 1832-1848 — Sławomir Kalembka	255
L. Piątkowski, Rosyjska myśl społeczno-polityczna wobec kwestii narodowej w Europie w latach 60-tych XIX wieku — Wiktoria Sliwowska	258
I. Diószegi, Die Aussenpolitik der Osterreichisch-Ungarischen Monarchie 1871-1877 — Adam Galos	260
Economic Theory and History, ed. J. Kocka i G. Ránki — Jacek Kochanowicz	263
Wokół tradycji kultury robotniczej w Polsce, pod red. A. Zarnowskiej — Andrzej Chwalba	267
Inteligencja polska XIX i XX wieku. Studia IV, pod red. F. Czepulis-Rastenis — Ryszard Ergetowski	271
Wojskowe aspekty Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. Wybór materiałów źródłowych — Maciej L. Jagóra	276
Polska myśl polityczna. Ignacy Daszyński, oprac. J. Myśliński — Walentyna Najdus	282
M. Baumgart, Wielka Brytania a odrodzona Polska 1918-1933 — Andrzej Skrzypek	286
M. Mroczko, Polska myśl zachodnia 1918-1939 — Marek Masnyk	289
T. Kryśka-Karski, „Materiały do historii Wojska Polskiego”, zeszyty nr 1-20 — Marek Ney-Krwawicz	292
W. Kotowski, Teatry Deutsche Bühne w Wielkopolsce i na Pomorzu 1919-1939 — Marek Andrzejewski	294
Japan Erupts, The London Naval Conference and the Manchuria Incident 1928-1932. Selected translations from Taiheiyō sensō eno midii: kaisen gaikō shi. — Wojciech Rojek	296
Dokumenty a materiały k dějinám ěeskoslovensko-polských vztahů v letech 1944-1948 — Ryszard Czarkowski	299
M. Musielak, Polski Związek Zachodni 1944-1950 — Marian Mroczko	303

KRONIKA

Symposium naukowe historyków-związkowców w Bułgarii — Albin Głowacki	307
Rola Niemiec w dekompozycji systemu wersalskiego — Henryk Chałupczak	310
Ogólnopolska sesja naukowa w Żaganiu — Joachim Lelewel — człowiek i dzieło — Tomasz Jaworski	315
Patronat i klientela w dziejach — Jerzy Strzelczyk	316
Środowiska historyczne II Rzeczypospolitej — Hanna Wójcik-Łagan	318
Komunikat PTH	319

IN MEMORIAM

Józef Dutkiewicz (1903 - 1986) — Waldemar Michowicz	321
Stanisław Hoszowski (1904 - 1987) — Janina Bieniarzówna	325
Witold Jakóbczyk (1909 - 1986) — Lech Trzeciakowski	327
Simeon Damianow (1927 - 1986) — Elżbieta Znamierowska-Rakk	330
Edward Krawczyk (1931 - 1986) — Mieczysław Wieczorek	331

LISTY DO REDAKCJI

Uwagi do artykułu T. Jasińskiego <i>Dom rodzinny Mikołaja Kopernika</i> — Karol Górski	333
Odpowiedź na polemikę Profesora Karola Górskiego — Tomasz Jasiński	333

Cena zł 220,—

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Prenumeratę na kraj przyjmują i informacji o cenach udzielają urzędy pocztowe i doręczyciele na wsi oraz Oddziały RSW „Prasa—Książka—Ruch” w miastach.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa—Książka—Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Wysyłka za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Warunki prenumeraty

- do dnia 10 listopada na I półrocze roku następnego i na cały rok następny,
- do dnia 1 czerwca na II półrocze roku bieżącego.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly

through the
Foreign Trade Enterprise
ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Poland

Our bankers:
BANK HANDLOWY WARSZAWA S.A.

Indeks 36310